

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของที่ปรึกษาเกษตรกร กับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยตลอดจนเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาเกษตรกรในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ที่ปรึกษาเกษตรกร ที่ได้มอบหมายจากกรมวิชาการเกษตร ให้ปฏิบัติการให้คำปรึกษาเกษตรกร ระบบการจัดการคุณภาพ: การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย จำนวน 203 ราย แต่เนื่องจากที่ปรึกษาเกษตรกรไม่ผ่านคุณสมบัติของที่ปรึกษาเกษตรกร คือ ต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่ปรึกษาเกษตรกร โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 24 ราย จึงมีกลุ่มตัวอย่างของที่ปรึกษาเกษตรกรจำนวน 179 ราย และนักวิชาการเกษตรที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจรับรองแปลง GAP จำนวนทั้งสิ้น 14 ราย รวมประชากรตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด 217 ราย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับที่ปรึกษาเกษตรกร แบบสอบถามสำหรับนักวิชาการเกษตรและเกษตรกรสมาชิก GAP จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าต่ำสุด (Minimum), ค่าสูงสุด (Maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม กับตัวแปรตาม คือ ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ในจังหวัดเชียงใหม่ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple regression Analysis) โดยวิเคราะห์แบบหลายขั้นตอน (Stepwise method) เพื่อหาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. ข้อมูลด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคมของที่ปรึกษาเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า ที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่จำนวน 151 คน เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 84.4

อายุของที่ปรึกษาเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรร้อยละ 21.8 มีอายุ 27-36 ปี อายุต่ำสุด 27 ปี สูงสุด 75 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 47.8 ปี

ระดับการศึกษาของที่ปรึกษาเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรจบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 34.1

ประสบการณ์ในการปลูกลำไย จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกลำไย 2-9 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.2 มีประสบการณ์ปลูกลำไยต่ำสุด 2 ปี สูงสุด 40 ปี และมีประสบการณ์ปลูกลำไยเฉลี่ย 15.3 ปี

ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกลำไยมากกว่า 6 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 35.8 มีพื้นที่ปลูกลำไยต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 40 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 6.8 ไร่

รายได้จากการขายผลผลิตลำไย จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตลำไย มากกว่า 50,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 35.2 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 687,500 บาท และมีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 56,774.5 บาทต่อปี

รายได้ครัวเรือน จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรมีรายได้ของครัวเรือน มากกว่า 50,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 55.9 มีรายได้ของครัวเรือนต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 687,500 และมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 90,809.5 บาทต่อปี

เงินทุนในการผลิตลำไย จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรใช้เงินทุนในการผลิตลำไย มากกว่า 20,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 37.4 ใช้เงินลงทุนในการผลิตลำไยต่ำสุด 500 บาท สูงสุด 312,000 บาท และใช้เงินลงทุนในการผลิตลำไยเฉลี่ย 25,812.5 บาทต่อปี

จำนวนแรงงานในภาคเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงงานในภาคเกษตรแยกเป็นแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติดูแลสวนลำไย 2-3 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 แรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติดูแลสวนลำไยต่ำสุด 1 คน สูงสุด 5 คน และแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติดูแลสวนลำไยเฉลี่ย 1.87 คน ส่วนแรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 และมีแรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยต่ำสุด 1 คน สูงสุด 50 คน มีแรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยเฉลี่ย 10 คน

ความถี่ในการติดต่อกับนักวิชาการเกษตร จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 67.0 ได้รับการติดต่อกับนักวิชาการเกษตร 1-2 ครั้ง การติดต่อกับนักวิชาการเกษตรต่ำสุดไม่ได้รับการติดต่อ สูงสุดได้รับการติดต่อ 1-2 ครั้ง และการติดต่อกับนักวิชาการเกษตรเฉลี่ย 1.2 ครั้ง

ความถี่ที่ได้รับการฝึกอบรมปฏิบัติการให้คำปรึกษาแก่เกษตรกร จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 72.6 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย 1-2 ครั้ง ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 24 ครั้ง และได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 2.1 ครั้ง

สถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคม จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 69.3 มีสถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคม

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยจากเพื่อนเกษตรกรมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.87 คะแนน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยรวม 1.32 คะแนน

การเป็นอาสาสมัครให้กับหลายหน่วยงาน จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 65.4 ไม่ได้เป็นอาสาสมัครให้กับหน่วยงานอื่นๆ

ระยะเวลาในการเป็นที่ปรึกษาเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 57.1 มีระยะเวลาการเป็นที่ปรึกษาเกษตรกรมาแล้ว 3-4 ปี ระยะเวลาการเป็นที่ปรึกษาเกษตรกรต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 5 ปี และระยะเวลาการเป็นที่ปรึกษาเกษตรกรเฉลี่ย 2.84 ปี

2. ข้อมูลด้านความรู้ของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

จากการศึกษาพบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรมีความรู้ เกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 0.87 คะแนน โดยความรู้ที่ที่ปรึกษาเกษตรกรมีค่าร้อยละในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 100 มีค่าเฉลี่ย 1.00 คะแนน คือ ข้อที่ 15 แบบบันทึกข้อมูลจะทำให้สามารถตรวจสอบประวัติย้อนหลังการปฏิบัติงานต่างๆ ในแปลงจีเอพีลำไยของเกษตรกรได้ และมีความรู้บางข้อที่ที่ปรึกษาเกษตรกรมีค่าร้อยละในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.0 มีค่าเฉลี่ย 0.34 คะแนน คือ ข้อที่ 3 เกษตรกรที่จะสมัครเป็นสมาชิก(จีเอพีลำไย) ต้องมีพื้นที่ปลูกลำไยตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไป ดังนั้นในการให้ความรู้แก่ที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ก็ควรเน้นให้ความรู้ในเรื่องขนาดพื้นที่ของสวนลำไยที่เกษตรกรจะสามารถเข้า

ร่วมโครงการเกษตรดีที่เหมาะสมที่ถูกต้อง (พื้นที่ไม่น้อยกว่า 3 ไร่) เพื่อให้ที่ปรึกษาเกษตรกรสามารถเผยแพร่ข้อมูลให้เกษตรกรรายอื่นๆ ได้อย่างถูกต้อง

3. ข้อมูลด้านทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

ทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย อยู่ในระดับเห็นด้วย โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.83 คะแนน โดยมีทัศนคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ การผลิตลำไยตามเกษตรดีที่เหมาะสมให้ความปลอดภัยต่อตัวท่านและผู้บริโภค แต่มีบางข้อที่ที่ปรึกษาเกษตรกรมีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วย คือ นักวิชาการเกษตรมีความรู้ และความชำนาญในการผลิตลำไยอย่างถูกต้องเหมาะสมเพียงพอที่จะเข้ามาให้คำแนะนำท่าน มีทัศนคติอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย มีคะแนนทัศนคติเฉลี่ย 2.12 คะแนน ส่วนข้อที่ที่ปรึกษาเกษตรกรมีทัศนคติอยู่ในระดับไม่แน่ใจ คือ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าการใช้สารเคมีต้องห้ามสามารถใช้ได้ในกรณีที่มีแมลงศัตรูพืชระบาดมาก มีคะแนนทัศนคติเฉลี่ย 3.04 คะแนน ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าระยะเวลาที่ผ่านมาระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยสามารถช่วยแก้ปัญหาด้านราคาผลผลิตลำไยตกต่ำได้ มีคะแนนทัศนคติเฉลี่ย 3.09 คะแนน และท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าเกษตรกรที่ไม่ได้ไม่แน่ใจ เป็นสมาชิก(จีเอพีลำไย)จะสามารถผลิตลำไยที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามหลักวิชาการของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยได้ มีคะแนนทัศนคติเฉลี่ย 2.72 คะแนน ตามลำดับ

4. ข้อมูลด้านการปฏิบัติหน้าที่การให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

ที่ปรึกษาเกษตรกรได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนการปฏิบัติเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.29 คะแนน จากการวิเคราะห์การปฏิบัติแต่ละข้อพบว่า มีบางข้อที่ที่ปรึกษาเกษตรกรได้คะแนนน้อย คือ ที่ปรึกษาเกษตรกรมีการปฏิบัติไม่เหมาะสม คือ การแนะนำตัวโดยแสดงบัตรประจำตัวของที่ปรึกษาเกษตรกรทุกครั้งที่จะเข้าไปให้คำปรึกษา มีคะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 1.30 คะแนน ส่วนการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรในระดับปานกลาง คือ การเก็บสำเนาการให้คำปรึกษาเกษตรกรไว้หลังจากปฏิบัติงานที่เสร็จสิ้นการให้คำปรึกษามีคะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 2.20 คะแนน การเก็บตัวอย่างผลผลิตลำไยของเกษตรกรในพื้นที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบของท่านเพื่อให้

สำนักวิจัย และพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 นำไปตรวจวิเคราะห์หาสารพิษตกค้าง มีคะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 1.89 คะแนน และการสรุปผลการให้คำปรึกษาเกษตรกรในแต่ละสวนปฏิบัติงานให้แก่สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 ในกรณีที่เตรียมพร้อมจะได้รับใบตรวจรับรองจากคณะผู้ตรวจรับรอง มีคะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 1.85 คะแนน ตามลำดับ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของที่ปรึกษาเกษตรกรกับความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

ส่วนที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของที่ปรึกษาเกษตรกรกับความรู้ของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ Correlation พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 15 ตัวแปร ได้แก่ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกลำไย ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย รายได้จากการขายผลผลิตลำไย รายได้ครัวเรือน เงินทุนในการผลิตลำไย จำนวนแรงงานในภาคเกษตร ความถี่ในการติดต่อกับนักวิชาการเกษตร ความถี่ในการได้รับการฝึกอบรมด้านผลิตลำไย สถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเป็นอาสาสมัครให้กับหลายหน่วยงาน ระยะเวลาในการเป็นที่ปรึกษาเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ในจังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของที่ปรึกษาเกษตรกรกับทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ Correlation พบว่าตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ รายได้จากการขายลำไย สถานภาพทางสังคมและ การเข้ารับการฝึกอบรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย และการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ รายได้จากการขายลำไย สถานภาพทางสังคมและ การเข้ารับการฝึกอบรม จะมีผลต่อคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยของที่ปรึกษาเกษตรกร ประมาณร้อยละ 14.4 โดยรายได้จากการขายลำไย และสถานภาพทางสังคม สามารถพยากรณ์คะแนนทัศนคติ

ของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการเข้ารับการฝึกอบรมสามารถพยากรณ์คะแนนทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยได้อย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมการถดถอยพหุทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ได้ดังนี้

ทัศนคติ ๑ = 55.571 + 1.741E-05 รายได้จากการขายผลผลิตลำไย + 2.127 สถานภาพทางสังคม + (- 0.287) การเข้ารับการฝึกอบรม

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของที่ปรึกษาเกษตรกรกับการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ Correlation พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร คือ อายุ และ การรับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติของ ที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย และการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ ทั้ง 2 ตัวแปร ได้แก่ อายุ และการรับข้อมูลข่าวสาร จะมีผลต่อคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยของที่ปรึกษาเกษตรกร ประมาณร้อยละ 7.60 โดยอายุ และการรับข้อมูลข่าวสาร สามารถพยากรณ์คะแนนการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมการถดถอยพหุการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ได้ดังนี้

การปฏิบัติ ๑ = 39.855 + (- 0.146) อายุ + 0.679 การรับข้อมูลข่าวสาร

6. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่าตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยมีความสัมพันธ์กัน โดยคะแนนทัศนคติและคะแนนการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .194 มีระดับนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01

7. ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาแก่เกษตรกร

ปัญหาและอุปสรรคของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาแก่เกษตรกร แยกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากเกษตรกร (สมาชิก GAP ลำไย)

พบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรประสบปัญหาขาดความร่วมมือจากเกษตรกรสมาชิก GAP ลำไย นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างถูกต้อง และเกษตรกรยังขาดความรู้เกี่ยวกับการเอกสารเคมีระหว่างซื้อสามัญและซื้อการค้า และเกษตรกรไม่สามารถจดบันทึกการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับลำไยได้อย่างถูกต้อง รวมถึงเกษตรกรขาดความรู้เฉพาะด้านในเรื่องโรคแมลง และยังพบว่าเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจแต่ขาดการปฏิบัติ

1.2 ปัญหาที่เกิดจากที่ปรึกษาเกษตรกร (Advisers)

พบว่า ที่ปรึกษาเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน GAP ลำไย และบางครั้งไม่ได้เข้าไปตรวจแปลงเกษตรกรทุกแปลงเนื่องจากแปลงเกษตรกรอยู่ต่างอำเภอไม่สามารถเดินทางไปตรวจแปลงได้ และบางครั้งที่ปรึกษาเกษตรกรไม่ได้ลงพื้นที่จริงเพราะเป็นแปลงใกล้เคียงสามารถถ่ายภาพได้ นอกจากนี้การปฏิบัติงานยังไม่ครอบคลุมเนื่องจากที่ปรึกษาเกษตรกรมีไม่เพียงพอและที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางสังคมจึงทำให้เวลาปฏิบัติงานไม่เพียงพอเพราะมีหน้าที่รับผิดชอบหลายหน้าที่

1.3 ปัญหาที่เกิดจากนักวิชาการเกษตร และหน่วยงานราชการ

พบว่า หน่วยงานราชการจัดสรรเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับลำไยให้แก่เกษตรกรไม่ครบ ทำให้เกษตรกรไม่มีเอกสารอ่านทบทวนความรู้ นอกจากนี้การส่งแบบตรวจแปลงให้แก่ที่ปรึกษาเกษตรกรไม่เพียงพอกับจำนวนสมาชิก GAP ลำไย และบางครั้งการส่งแบบตรวจแปลงเกิดการส่งล่าช้า และขาดการต่อเนื่องทำให้ที่ปรึกษาเกษตรกรเกิดความไม่มั่นใจว่าการตรวจแปลงสำคัญจริงหรือไม่ และการแจ้งผลการตรวจวิเคราะห์หาสารพิษตกค้างในผลผลิตจากหน่วยงานเกิดการล่าช้าทำให้ไม่ทันฤดูกาลเก็บเกี่ยว ขาดงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการประสานงานของหน่วยงานหรือนักวิชาการเกษตรขาดการต่อเนื่องและนักวิชาการเกษตรที่ลงพื้นที่ไม่ใช่ชุดเดิมทำให้ที่ปรึกษาเกษตรกรเกิดความสับสน และทำให้ขาดความคุ้นเคยระหว่างที่ปรึกษาเกษตรกรกับนักวิชาการเกษตร

ข้อเสนอแนะ ควรจัดฝึกอบรมเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมให้แก่ที่ปรึกษาเกษตรกร และสมาชิก GAP ลำไย อย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการประเมินผลงาน ติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดการต่อเนื่อง ทันท่วงทีทันต่อสภาพเหตุการณ์ปัจจุบัน นักวิชาการเกษตรที่จะเข้ามารับผิดชอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ควรที่จะเป็นนักวิชาการเกษตรชุดเดิม เพื่อที่จะได้สร้างความคุ้นเคยกับที่ปรึกษาเกษตรกร และสมาชิก GAP ลำไย ควรมีการจัดทำแปลงสาธิต GAP ลำไย ในแต่ละตำบล หรือหมู่บ้าน พร้อมกับจัดตั้งศูนย์ประสานงานเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย เพื่อเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงานในแปลง GAP ลำไย ให้เกษตรกรสมาชิก GAP ลำไย สามารถเข้าไปศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการ ควรมีนักวิชาการเกษตรด้าน โรคพืช และแมลงเข้ามาให้ความรู้แก่ที่ปรึกษาเกษตรกร และเกษตรกร เพื่อที่จะเข้าใจในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูลำไยได้อย่างถูกต้อง ควรที่จะนำดินของสมาชิก GAP ลำไย ไปตรวจวิเคราะห์ด้วย เพื่อที่จะทราบถึงสภาพความเป็นกรด-ด่างของดิน ควรจัดหาชุดตรวจสอบสารพิษตกค้างในผลผลิตอย่างง่ายให้ที่ปรึกษาเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ตรวจ เพื่อลดปัญหาการส่งผลการตรวจวิเคราะห์ล่าช้า ควรมีการจัดส่งเอกสารการตรวจแปลงให้แก่ที่ปรึกษาเกษตรกรให้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อที่การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสุดท้ายควรมีการสนับสนุน และจัดสรรงบประมาณในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาเกษตรกรเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของที่ปรึกษาเกษตรกร กับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย และปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาเกษตรกรในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ความรู้ของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย พบว่าที่ปรึกษาเกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.87 คะแนน โดยมีความรู้เกี่ยวกับแบบบันทึกข้อมูลจะทำได้มากที่สุด โดยมีความรู้เกี่ยวกับแบบบันทึก เกษตรกรได้มากที่สุด โดยมีความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของ(จีเอพีลำไย) เพื่อให้เกษตรกรผลิตลำไยที่มีขนาดผลสม่ำเสมอภายในช่อ ผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง และผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช ความรู้เกี่ยวกับการตรวจพบการทำลายของเพลี้ยหอย, เพลี้ยแป้ง และศัตรูพืชอื่น ๆ บนต้นมากกว่า 10 ตัวต่อช่อผล ต้องป้องกันกำจัด และความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายผลผลิตลำไยต้องสะอาดปราศจากการปนเปื้อนเพื่อความปลอดภัยในการบริโภค โดยมีความรู้ 0.98 คะแนนเท่ากับตามลำดับ แสดงว่าที่ปรึกษาเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับแบบบันทึก วัตถุประสงค์ของโครงการเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย โรคและแมลงศัตรูลำไย และวิธีการขนย้ายผลผลิตตลอดจนอุปกรณ์ในการขนย้ายผลผลิตเป็นอย่างดี เนื่องจากที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยเหลือนักวิชาการเกษตรในการตรวจแปลง GAP จึงมีข้อมูลในด้านเหล่านี้เป็นอย่างดี ส่วนความรู้ที่ที่ปรึกษาเกษตรกรมีน้อยที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไขที่เกษตรกรจะสมัครเป็นสมาชิก (จีเอพีลำไย) ต้องมีพื้นที่ปลูกลำไยตั้งแต่ 3 ไร่ขึ้นไป โดยมีความรู้ 0.34 คะแนน เนื่องจากทางหน่วยงานต้องการให้มีเกษตรกรเข้าเป็นสมาชิก GAP มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงลดเงื่อนไขของการเข้าเป็นสมาชิก GAP โดยเกษตรกรที่มีพื้นที่สวนลำไยไม่ถึง 3 ไร่ ตามเงื่อนไขก็อนุโลมให้เข้าร่วมโครงการเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยได้ ซึ่งทำให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อนกับ

เงื่อนไขจริงที่ค้างไว้ ดังนั้นที่ปรึกษาเกษตรกรจึงควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ที่ปรึกษาเกษตรกรได้มีความรู้ในด้านนี้เพิ่มมากขึ้น

2. ทักษะคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย พบว่า ที่ปรึกษาเกษตรกรมีทัศนคติในระดับเห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.83 คะแนน โดยมีประเด็นทัศนคติเรื่องการผลิตลำไยตามเกษตรดีที่เหมาะสม (จีเอพีลำไย) ให้ความปลอดภัยต่อตัวท่านและผู้บริโภคมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.63 คะแนน รองลงมา คือ การจัดบันทึกการปฏิบัติงานอย่างละเอียดทุกขั้นตอนเป็นสิ่งที่ควรทำอย่างยิ่ง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.32 คะแนน และหลังจากที่นำผลผลิตลำไยของเกษตรกรไปตรวจวิเคราะห์ จำเป็นต้องแจ้งผลการตรวจวิเคราะห์กลับมาให้เกษตรกรทราบทุกครั้ง และเกษตรดีที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้รับเชื่อมั่นในคุณภาพผลผลิตลำไย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.31 คะแนนเท่ากัน แสดงว่าที่ปรึกษาเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับผลผลิตที่ได้จากแปลง GAP การจัดบันทึกข้อมูล และการแจ้งกลับผลการวิเคราะห์หาสารตกค้างในผลผลิตและความปลอดภัยในผลผลิตตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยเป็นอย่างดี เนื่องจากที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบและปฏิบัติงานในแปลงเป็นอย่างดี จึงมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานเหล่านี้ ส่วนทัศนคติที่ที่ปรึกษาเกษตรกรเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ นักวิชาการเกษตรมีความรู้และความชำนาญในการผลิตลำไยอย่างถูกต้อง และเหมาะสมเพียงพอที่จะเข้าให้คำแนะนำท่าน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.13 คะแนน แสดงว่าที่ปรึกษาเกษตรกรขาดความมั่นใจในตัวนักวิชาการเกษตร เหตุผลส่วนหนึ่งอาจมาจากการเข้าพื้นที่ในแต่ละครั้งของนักวิชาการเกษตรจะไม่ใช่ชุดเดิมเสมอ จะหมุนเวียนกันเข้าไปตรวจแปลงที่ปรึกษาเกษตรกร และบางครั้งการปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่อง ที่ปรึกษาเกษตรกรจึงเกิดความลังเลที่จะเชื่อหรือคล้อยตาม

3. การปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย พบว่า ที่ปรึกษาเกษตรกรมีการปฏิบัติงานในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.29 คะแนน โดยมีประเด็นการแนะนำการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้องตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย (จีเอพีลำไย) มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.59 คะแนน รองลงมาเป็นการเปิดโอกาสให้เกษตรกรซักถามปัญหา ข้อบกพร่อง และร่วมปรึกษาหารือกัน และการส่งรายงานการให้คำปรึกษาเกษตรกรแก่สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 ทุกครั้งที่เสร็จสิ้นการให้คำปรึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย 2.54 คะแนน แสดงว่าที่ปรึกษาเกษตรกรมีการปฏิบัติงานด้านการให้คำแนะนำในการเลือกใช้สารเคมีที่ถูกต้อง มีการเปิดโอกาสให้เกษตรกรถาม

ปัญหาเกี่ยวกับแปลง GAP และหลังเสร็จสิ้นการตรวจแปลงก็ส่งรายคืนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดที่นักวิชาการเกษตรต้องการให้ที่ปรึกษาเกษตรกรช่วยเหลือในการปฏิบัติงานในท้องที่ ส่วนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของที่ปรึกษาเกษตรกรที่มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ เคนแนะนำตัวโดยแสดงบัตรของที่ปรึกษาเกษตรกร ทุกครั้งที่เข้าไปให้การปรึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย 1.30 คะแนน เนื่องจากทางหน่วยงานราชการยังไม่ออกบัตรประจำตัวที่ปรึกษาเกษตรกรให้แก่ที่ปรึกษาเกษตรกร จึงยังไม่มีบัตรเพื่อแสดงตนแก่เกษตรกรในฐานะที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกร แต่อาศัยความเป็นเพื่อนบ้านในหมู่บ้านเดียวกันแทน ดังนั้นเกษตรกรในหมู่บ้านก็จะรู้จักกันดีกับที่ปรึกษาเกษตรกร

4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย พบว่า ไม่มีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ที่ปรึกษาเกษตรกรจะเป็นเพศชายหรือหญิง อายุมากหรือน้อย ระดับการศึกษาต่ำหรือสูง ประสบการณ์ในการปลูกลำไยมากหรือน้อย ขนาดพื้นที่ปลูกลำไยมากหรือน้อย รายได้จากการขายผลผลิตลำไยมากหรือน้อย รายได้ครัวเรือนมากหรือน้อย เงินทุนในการผลิตลำไยมากหรือน้อย จำนวนแรงงานในภาคเกษตรมากหรือน้อย ความถี่ในการติดต่อกับนักวิชาการเกษตรมากหรือน้อย ความถี่ที่ได้รับการฝึกอบรมปฏิบัติการให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรมากหรือน้อย สถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคมมากหรือน้อย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากหรือน้อย เป็นหรือไม่เป็นอาสาสมัครให้กับหลายหน่วยงาน และระยะเวลาการเป็นที่ปรึกษาเกษตรกรมากหรือน้อย ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

5. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ระหว่างทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย พบว่า รายได้จากการขายผลผลิตลำไย สถานภาพทางสังคม การเข้ารับการฝึกอบรม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย โดยรายได้จากการขายผลผลิตลำไยมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ซึ่งสอดคล้องกับปฐวี (2536) ได้ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกชา (เมี่ยง) ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในตำบลป่าแป๋ อ.แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สถานภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกร เกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ซึ่งสอดคล้องกับศักดิ์ชาย (2541) ได้ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรในหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำ

การเข้ารับการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในเชิงลบ ของที่ปรึกษาเกษตรกร เกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ไม่สอดคล้องกับธราทิพย์ (2541) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของชาวไร่ฮ้อยในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูฮ้อย ในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติของชาวไร่ฮ้อยในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูฮ้อยที่ระดับ 0.01 เนื่องจากผลการวิจัย พบว่าผู้ที่ปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยสูงสุด 40 ปี ประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 15.37 ปี ซึ่งนับว่ามีประสบการณ์ในการปลูกลำไยมาก เมื่อที่ปรึกษาเกษตรกรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยบ่อยครั้ง แต่ไม่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม และจากการศึกษาทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย พบว่า ทัศนคติต่อนักวิชาการเกษตรกรมีความรู้และความชำนาญในการผลิตลำไยอย่างถูกต้อง และเหมาะสมเพียงพอที่จะเข้ามาแนะนำท่านนั้นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย สาเหตุประการหนึ่งอาจมาจากที่ปรึกษาเกษตรกรไม่มั่นใจในตัวนักวิชาการเกษตรกรที่มีความรู้ในด้านนี้มากนักน้อยเพียงใด และเมื่อเข้ารับการฝึกอบรมแล้วจะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและต่อเนื่องหรือไม่ จึงเกิดทัศนคติในเชิงลบ ดังนั้นถ้าที่ปรึกษาเกษตรกรที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมมากจะมีทัศนคติเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับลำไยในระดับต่ำ แต่ถ้าที่ปรึกษาเกษตรกรที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมน้อยจะมีทัศนคติเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในระดับสูง

6. จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ระหว่างการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย พบว่า อายุ และการรับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย โดยอายุมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยซึ่งสอดคล้องกับสิริรัตน์ (2546) ได้ศึกษาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การรับข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ซึ่งสอดคล้องกับสุทธิศักดิ์ (2540) ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติการ

เกษตรผสมผสานในเชิงอนุรักษ์ของเกษตรกร อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การรับข่าวสารจากโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะตามแนวคิดของผู้วิจัย

จากการศึกษาวิจัยความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าถ้าเกษตรกรมีการปฏิบัติตามข้อกำหนดของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยอย่างถูกต้อง เกษตรกรผู้ปลูกลำไยก็จะได้รับประโยชน์สูงสุด แต่ในทางปฏิบัติ นั้น พบว่ายังมีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาเกษตรกร ดังนี้

1) จุดแข็ง (Strength)

- 1.1 ช่วยเพิ่มจำนวนผู้ตรวจแปลง ทำให้ตรวจแปลงได้ทั่วถึงมากขึ้น
- 1.2 ช่วยประหยัดงบประมาณ เนื่องจากการจ้างผู้ชำนาญการอาจต้องเสียงบประมาณในส่วนนี้เพิ่มขึ้น
- 1.3 ที่ปรึกษาเกษตรกรมีความชำนาญในท้องถิ่นเป็นอย่างดี
- 1.4 ช่วยประหยัดเวลาในการปฏิบัติงานตรวจแปลงของนักวิชาการเกษตร
- 1.5 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรภายในชุมชน
- 1.6 สร้างเกษตรกรผู้นำด้านการผลิตลำไยในแต่ละท้องถิ่น

2) จุดอ่อน (Weakness)

- 2.1 ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซับซ้อน ขาดต่อการปฏิบัติงานจริงของเกษตรกร ได้ทุกขั้นตอน
- 2.2 คุณภาพและมาตรฐานในการตรวจแปลงลดลง
- 2.3 ขาดระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาเกษตรกร
- 2.4 ที่ปรึกษาเกษตรกรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย
- 2.5 ที่ปรึกษาเกษตรกรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน
- 2.6 ที่ปรึกษาเกษตรกรขาดความตระหนักความสำคัญของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับ

ลำไย

2.7 ขาดระบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับที่ปรึกษาเกษตรกร

2.8 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างที่ปรึกษาเกษตรกรกับนักวิชาการเกษตรยังไม่ดีพอ ทำให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร

3) โอกาส (Opportunity)

3.1 สามารถจัดตั้งกลุ่มสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

3.2 เป็นแหล่งรวบรวมเกษตรกรผู้นำ / ราษฎรชาวบ้าน ด้านการผลิตลำไยตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย

3.3 สร้างมาตรฐานการผลิตลำไย เช่น การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่

3.4 สามารถนำที่ปรึกษาเกษตรกรมาอบรมเพื่อพัฒนาด้านการตลาดและการผลิตอาหารปลอดภัยสู่ผู้บริโภค

4) อุปสรรค (Threat)

4.1 เกษตรกรขาดความเชื่อถือในด้านความรู้เกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยของที่ปรึกษาเกษตรกร

4.2 ค่าตอบแทนในการตรวจแปลงของที่ปรึกษาเกษตรกรไม่พอเพียง

4.3 ที่ปรึกษาเกษตรกร และเกษตรกรขาดความเชื่อถือในขั้นตอนการได้รับใบรับรองคุณภาพผลผลิตลำไยจากกรมวิชาการเกษตร

4.4 ที่ปรึกษาเกษตรกรบางรายไม่ได้ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่

ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับลำไยมีความยั่งยืนต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะโดยแยกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1) แนวทางแก้ไขในส่วนของเกษตรกร (สมาชิก GAP ลำไย) ต้องปรับปรุง

1.1 เกษตรกรควรมุ่งถึงผลประโยชน์จากระบบเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับลำไยที่จะได้รับในระยะยาวด้วย เพราะระบบเกษตรกรที่เหมาะสมนั้นยังไม่สามารถที่จะเห็นผลได้อย่างเป็นรูปธรรมในระยะเวลานั้นๆ แต่เกษตรกรมักจะใจร้อนต้องการให้เห็นผลในเวลารวดเร็ว โดยเฉพาะความแตกต่างด้านราคาผลผลิตลำไยระหว่างเกษตรกรที่เป็นสมาชิกและเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิก จึงควรมุ่งที่คุณภาพการผลิตลำไยเป็นสำคัญก่อน ถ้าผลผลิตของเกษตรกรมีคุณภาพจริงแล้ว ราคาผลผลิตก็คงจะดีตามไปด้วย

1.2 เกษตรกรควรมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการใช้สารเคมีทางการเกษตร จะต้องไม่ใช่สารเคมีทางการเกษตรที่ห้ามใช้เด็ดขาด เช่น เมทามิโดฟอส และที่สำคัญก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยไปจำหน่าย 1 เดือนไม่ควรฉีดพ่นสารเคมีเด็ดขาด เพื่อป้องกันปัญหาสารเคมีตกค้างในผลผลิตลำไย

2) แนวทางแก้ไขในส่วนของที่ปรึกษาเกษตรกรต้องปรับปรุง

2.1 ควรมีการปฏิบัติงานโดยเข้าตรวจพื้นที่จริงด้วยตนเอง เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่สุด และเข้าตรวจพื้นที่อย่างต่อเนื่องตามที่กำหนดไว้ โดยที่ปรึกษาเกษตรกรต้องมีแผนการปฏิบัติงานของตนเองในการลงพื้นที่

2.2 ควรตรวจแปลงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งหมดเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามขั้นตอน เพราะระบบเกษตรกรที่เหมาะสมมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ละเอียด เกษตรกรอาจละเลยขั้นตอนการปฏิบัติงานบางอย่างไป ต้องชี้แจงให้เกษตรกรเข้าใจ โดยเฉพาะการบันทึกข้อมูลเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะช่วยให้สามารถตรวจสอบประวัติย้อนหลังในการปฏิบัติงานได้ และหากมีข้อสงสัยควรปรึกษากับนักวิชาการเกษตรเพิ่มเติม

2.3 ควรมีการรวมกลุ่มเพื่อร่วมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ เพราะส่วนใหญ่ที่ปรึกษาเกษตรกรมักจะรู้จักกันในกลุ่มสมาชิกอยู่แล้ว ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องและไปในทิศทาง

เดียวกันก็ควรมีการพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะได้นำไปเสนอให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบแก้ไข

3) แนวทางแก้ไขในส่วนของนักวิชาการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับปรุง

3.1 ควรเลือกที่ปรึกษาเกษตรกรที่ไม่มีสถานภาพทางสังคมเพราะจะทำให้การปฏิบัติงานไม่เต็มที่ เนื่องจากผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมมักจะมีภาระหน้าที่หลายด้าน

3.2 ควรมีการวางแผนเกี่ยวกับจำนวนนักวิชาการเกษตร ให้สอดคล้องกับจำนวนที่ปรึกษาเกษตรกร และเกษตรกรสมาชิก GAP อาจมีการกำหนดให้นักวิชาการเกษตร 1 คน ต่อที่ปรึกษาเกษตรกร 10 คน เพื่อการดูแลอย่างทั่วถึงโดยอาจขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยเกษตรกรรม เป็นต้น

3.3 ควรเพิ่มความเข้มงวดในการออกไปรับรองคุณภาพผลผลิตลำไย และควรชี้แจงให้เกษตรกรทราบความแตกต่างระหว่างบัตรสมาชิก GAP ลำไย และบัตรรับรองคุณภาพผลผลิต โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงให้ที่ปรึกษาเกษตรกรทราบอย่างทั่วถึง

3.4 ควรหามาตรการรองรับด้านราคาผลผลิตลำไยของเกษตรกร โดยให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างราคาผลผลิตลำไยของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย และราคาผลผลิตของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้เกษตรกร เพราะหัวใจหลักในการผลิตลำไยของเกษตรกรก็เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว เนื่องจากเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในด้านราคาผลผลิตลำไยยังไม่เป็นรูปธรรม

3.5 ควรเข้าไปศึกษาการปฏิบัติงานในท้องที่ของที่ปรึกษาเกษตรกรว่าระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยอย่างจริงจังจะสามารถปฏิบัติได้จริงในพื้นที่มาก-น้อยเพียงใด โดยเจ้าหน้าที่ควรเข้าไปติดตามงานอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีปัญหา อุปสรรคเกิดขึ้นจะสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยที่ได้กำหนดไว้ทันทั่วทั้งที่ และสร้างความมั่นใจแก่ที่ปรึกษาเกษตรกรว่าระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยจะยังยืนต่อไปในอนาคต

3.6 นักวิชาการเกษตรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับทัศนคติของเกษตรกรให้เข้าใจในระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยอย่างถูกต้อง เนื่องจากเกษตรกรยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องต่อระบบเกษตรดีที่เหมาะสม โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ หรืออบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยแก่เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ดังนั้นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรจึงควรมีอายุน้อย เนื่องจากในการปฏิบัติงานที่ปรึกษาเกษตรกรต้องเข้าพื้นที่เพื่อตรวจแปลงเกษตรกร ดังนั้นที่ปรึกษาเกษตรกรจึงต้องมีสุขภาพแข็งแรง ความคล่องแคล่ว และสามารถจับจี้ยานพาหนะได้ เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรควรรับผิดชอบหน้าที่ด้วยความเต็มใจ

2. เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมที่แจกให้กับเกษตรกร ควรมีการปรับปรุงในด้านการใช้ภาษา ให้สั้นกระชับและอ่านง่าย และควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อสามัญและชื่อการค้าของสารเคมีควบคู่กัน โดยมีการยกตัวอย่างชื่อการค้าไว้ด้วยเพื่อให้เกษตรกรได้อ่าน และทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

3. ควรมีการแจ้งให้เกษตรกรทราบถึงรายละเอียดในการตรวจวิเคราะห์ผลผลิต ทั้งสถานที่ในการตรวจวิเคราะห์ ระยะเวลาในการตรวจวิเคราะห์ เพื่อให้เกษตรกรจะได้ทราบ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

4. กรมวิชาการเกษตรซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลที่ปรึกษาเกษตรกร ควรจัดค่าตอบแทนหรือเบี้ยเลี้ยงให้ที่ปรึกษาเกษตรกรอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ เนื่องจากบางพื้นที่ที่ปรึกษาเกษตรกรได้ปฏิบัติงานแต่ยังไม่ได้รับค่าตอบแทน และที่ปรึกษาเกษตรกรก็คือเกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจน หรือพอมีพอกิน ไม่สามารถที่จะช่วยเหลืองานราชการโดยไม่มีค่าตอบแทนใดๆ อีกทั้งที่ปรึกษาเกษตรกรยังต้องมีภาระเลี้ยงชีพ และครอบครัวอยู่การทำให้มีค่าตอบแทนหรือเบี้ยเลี้ยงให้ที่ปรึกษาเกษตรกรตามความเหมาะสมในการช่วยปฏิบัติงาน จะทำให้ที่ปรึกษาเกษตรกรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน อันจะทำให้การปฏิบัติงานโดยรวมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. การคัดเลือกเกษตรกรที่จะเข้ามาฝึกอบรมเป็นที่ปรึกษาเกษตรกร หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกเกษตรกร เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ควรให้ความสำคัญโดยเกษตรกรที่จะเข้ารับการฝึกอบรมควรเป็นตัวแทนในอาชีพในการปลูกลำไยที่แท้จริง และมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือเพื่อนบ้านและหน่วยงานราชการอย่างแท้จริง เช่น อาจเป็นเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือกจากสมาชิกผู้ปลูกลำไย หรือคัดเลือกจากเกษตรกรที่มีอายุน้อย เพราะจากผลการวิจัย พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสม โดยเกษตรกรที่มีอายุ

น้อยมีแนวโน้มจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าที่ปรึกษาเกษตรกรที่มีอายุมาก ดังนั้นหากมีกระบวนการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้มงวด จะทำให้ได้ที่ปรึกษาเกษตรกรที่มีความตั้งใจในการทำงานและเสียสละเพื่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง รวมทั้งจะจัดปัญหาที่ปรึกษาเกษตรกรอบรมไปแล้วแต่ไม่ปฏิบัติงานหรือเปลี่ยนงานได้

6. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 และสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 ควรประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของที่ปรึกษาเกษตรกร ตลอดจนวัตถุประสงค์และความเป็นมาในการจัดตั้งโครงการเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจและยอมรับที่ปรึกษาเกษตรกรอันจะทำให้ที่ปรึกษาเกษตรกรได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรมากยิ่งขึ้น

7. ควรมีการคัดเลือกที่ปรึกษาเกษตรกรที่มีการปฏิบัติงานดีเด่นและมีความเสียสละ โดยมีการมอบรางวัลหรือประกาศเกียรติคุณ ตลอดจนพาไปทัศนศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อันจะเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับที่ปรึกษาเกษตรกรมีความรู้สึภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือราชการและเกษตรกรในท้องถิ่น

8. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 และสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 ควรหาโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับที่ปรึกษาเกษตรกรบ่อยๆ เนื่องจากที่ปรึกษาเกษตรกรที่ได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับนักวิชาการเกษตรบ่อยๆ จะมีความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติที่ดี รวมทั้งทำให้ที่ปรึกษาเกษตรกรมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นด้วย เพราะจากผลการวิจัยทัศนคติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยพบว่า ทัศนคติต่อนักวิชาการเกษตรมีความรู้และความชำนาญในการผลิตลำไยอย่างถูกต้องและเหมาะสมเพียงพอที่จะเข้ามาแนะนำท่านนั้น อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย

9. ควรให้หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยเกษตร เป็นต้น ได้เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาหรือตรวจรับรองแปลงเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย เนื่องจากพบว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 กรมวิชาการเกษตร มีเพียงพอกับพื้นที่รับผิดชอบ ดังนั้นถ้าให้หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ ให้ครอบคลุมทุกแง่มุม และบังเกิดผลดีแก่เกษตรกรผู้ปลูกลำไยมากยิ่งขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยเพิ่มเติมครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการขยายขอบเขตพื้นที่การศึกษาให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยมีการวิจัยขยายผลไปในจังหวัดอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาการวิจัยเพื่อศึกษากลุ่มที่ปรึกษาเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้ว แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานในท้องที่ว่ามีสาเหตุจากปัจจัยใด เช่น การบวนการคัดเลือกเกษตรกรที่จะเข้ามาฝึกอบรมมีความเหมาะสม หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ที่ปรึกษาเกษตรกรที่มีความตั้งใจอย่างแท้จริงในการช่วยเหลือเพื่อนบ้านและทางราชการ รวมทั้งเพื่อให้การใช้งบประมาณในการฝึกอบรมเกษตรกรเกิดประโยชน์สูงสุด

3. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยซึ่งเป็นผู้รับบริการจากที่ปรึกษาเกษตรกรโดยตรงว่ามีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาเกษตรกรในท้องที่มากน้อยเพียงใด

4. ควรมีการศึกษาในเรื่องความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับพืชอื่นๆ บ้าง เช่น ส้มเขียวหวาน ลิ้นจี่ มังคุด และทุเรียน เป็นต้น เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยเท่านั้น

5. ควรมีการศึกษาถึงบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย เช่น สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1, สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 และมหาวิทยาลัย เป็นต้น